

ŽUPANIJSKO NATJECANJE UČENIKA IZ GEOGRAFIJE 2010. GODINE

1. RAZRED

Zaporka _____ Bodovi _____

U sljedeća dva zadatka poveži desni stupac s lijevim upisivanjem jednog slova na crtu ispred pojmova u lijevom stupcu. Jedno slovo je višak.

2

1. Poveži opise s odgovarajućim egzogenim procesima.

_____ SOLIFLUKCIJA	A. razorni rad vjetra
_____ KOROZIJA	B. kemijsko trošenje karakteristično za krški reljef
_____ SPIRANJE	C. rad valova koji oblikuju morske obale
_____ KORAZIJA	D. pomicanje otopljenog površinskog sloja zemljišta po stalno zaleđenoj podlozi
	E. derazijski proces do kojeg dolazi djelovanjem padalinskih voda i tekućica na podlogu

2

2. Poveži postignuća značajna za razvoj geografske znanosti s pripadajućim osobama.

_____ ALFRED WEGENER	A. Prvi Europljanin koji je oplovio Afriku i stigao do Indije.
_____ ARISTOTEL	B. Autor teorije o plutanju kontinenata
_____ KRISTOFOR KOLUMBO	C. Doplovio do Amerike 1492. godine.
_____ ISAC NEWTON	D. Promatrajući Zemljinu sjenu na Mjesecu zaključio je da Zemlja ima oblik kugle.
	E. Definirao Zemlju kao rotacijski elipsoid i razvio teoriju gravitacije.

U sljedeća dva zadatka poveži slike s pojmovima upisivanjem jednog slova u kvadratiće uz slike. Jedno slovo je višak.

2

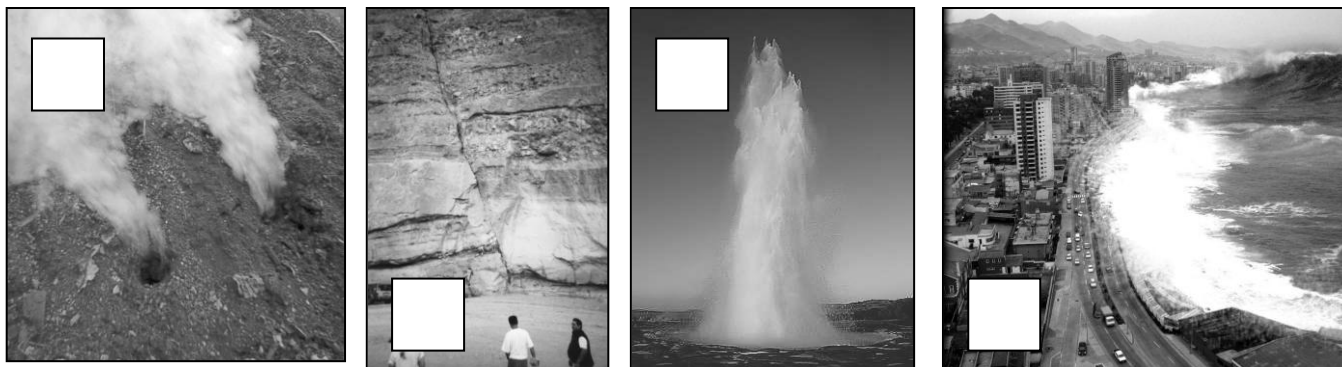
3. Poveži topografske znakove s odgovarajućim značenjima.

- A. dvorac B. samostan C. kapelica D. tvrđava (ruševina) E. crkva

2

4. Poveži slike vezane uz posljedice endogenih pokreta s odgovarajućim značenjima.

- A. gejzir B. timor C. fumarole D. tsunami E. rasjed

U sljedećem zadatku dva slova zaokruži i dva prekriži. Dva slova su višak.

2

5. Zaokruži slova ispred matematičkih elemenata, a prekriži (x) slova ispred geografskih elemenata geografske karte.

A. naslov karte	D. linearno mjerilo
B. toponimi	E. granice
C. geografska mreža	F. tumač znakova

2

6. Na skici orijentacije pomoću Sunca i sata s kazaljka označi strjelicama smjer sjevera i smjer zapada (uz strjelice upiši početna slova strana svijeta). Početak strjelica treba biti u središtu sata, a vrh na rubu brojčanika.

U sljedeća tri zadatka zaokruži slova ispred točnih odgovora. U svakome zadatku su po tri točna odgovora.

3

7. Koje tvrdnje se odnose na destruktivne granice litosfernih ploča?

- A. Nastaju dubokomorski jarci i mlade ulančane planine.
- B. Odvija se proces spreadinga.
- C. Najdublji dubokomorski jarak nalazi se na granici Tihooceanske i Nazca ploče.
- D. Gušća litosferna ploča tone ispod rjeđe, najčešće pod kutom od 45°.
- E. Na zakošenoj plohi litosferne ploče koja se podvlači javljaju se epicentri potresa.
- F. Zakošena ploha naziva se Benioff zona.

3

8. Točne tvrdnje o Mliječnoj stazi su:

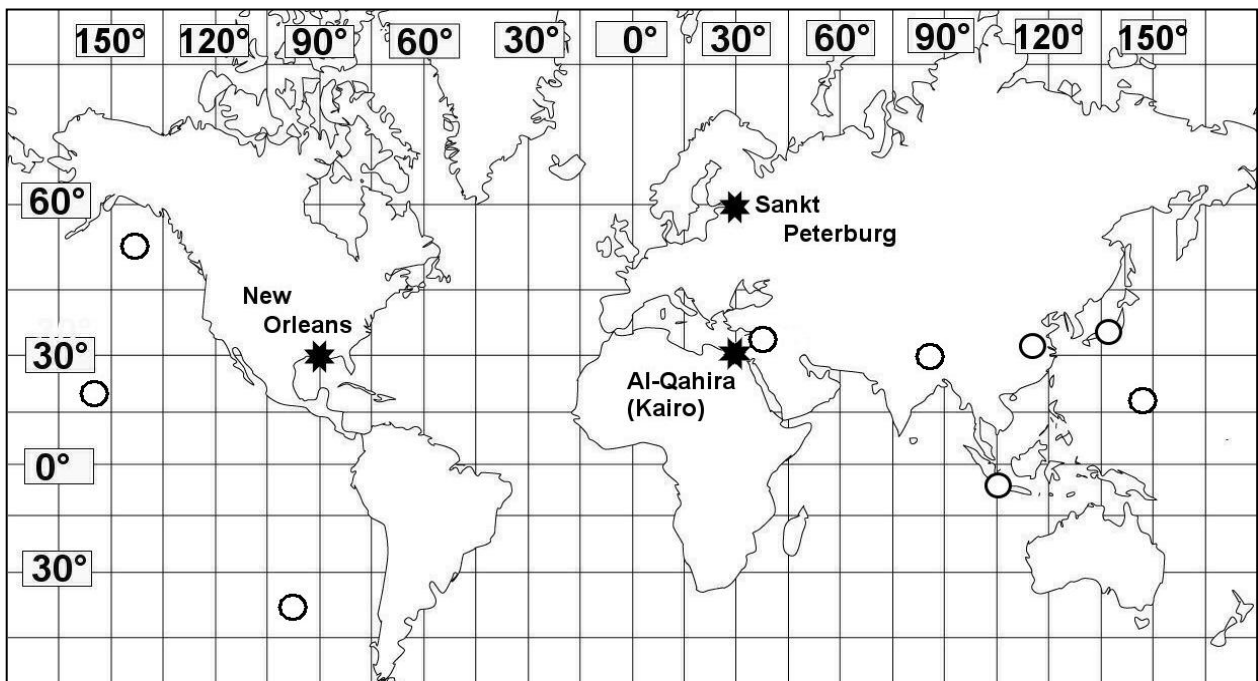
- A. Drugi naziv za ovu galaktiku je Kumova salama.
- B. U našoj galaktici je više od 100 milijardi zvijezda.
- C. U središtu galaktike je korona, a oko nje se širi disk.
- D. U disku se nalazi mali broj starih zvijezda.
- E. Stare zvijezde su zbijene u kuglaste skupove.
- F. Promjer ove galaktike je veći od 100 000 svjetlosnih godina.

3

9. Posljedice Zemljine rotacije su:

- A. Izmjena dana i noći.
- B. Predmeti prilikom slobodnog pada skreću prema zapadu.
- C. Spljoštenost na polovima.
- D. Golfska struja skreće prema zapadu zbog djelovanja Coriolisove sile.
- E. Izmjena godišnjih doba.
- F. Rijeke koje na sjevernoj polutki teku prema ekvatoru jače erodiraju desnu obalu.

Sljedeća četiri zadatka riješi na karti svijeta.

2

10. Koliko iznosi azimut Kaira ako ga mjerimo iz Sankt Peterburga, a koliko ako ga mjerimo iz New Orleansa?

- azimut Sankt Peterburg – Kairo iznosi _____ stupnjeva.
- azimut New Orleans – Kairo _____ stupnjeva.

3

11. Zaokruži krug na mjestu vulkana Krakatau, a prekriži krug (X) na mjestu vulkana Mauna Kea na otoku Hawaii. Koji od ta dva vulkana je nastao na mjestu vruće točke? _____

3

12. Ispuni (oboji) krug na mjestu najdublje depresije na Zemlji. Ta se depresija naziva _____, a nalazi se približno **200 – 300 – 400 – 500** metara (zaokruži točan broj) ispod morske razine.

2

13. Ispuni (oboji) otok na srednjooceanskom hrptu poznat po gejzirima. To je otok _____.

U sljedeća četiri zadatka dopuni rečenice.

2

14. Riječ geografija kovanica je nastala od grčkih riječi **gē** što znači _____ i **grapho** što znači _____.

2

15. Obojena ili označena strana magnetne igle na kompasu okreće se u smjeru sjevernog magnetnog pola naziva se kut _____. Kut između smjera geografskog pola i smjera Sjevernom polu vrijednost tog kuta je sve _____ (upiši veća / manja). Linije koje na geografskoj karti povezuju mjesta na kojima je vrijednost tog kuta ista nazivaju se _____.

3

16. GIS (_____) je informatička tehnologija u kojoj se informacije o zemljištu pohranjuju u bazi podataka. Geografski sadržaji unose se u tri osnovna oblika točki, _____ i _____.

2

17. _____ je cjelokupna tvar, energija i prostor, odnosno sve što postoji. Nastao je iz prvobitne kugle neshvatljive gustoće nazvane _____. Eksplozijom (točnije ekspanzijom) te kugle nastaje materija koja se naziva _____ i počinje se širiti nezamislivom brzinom. Ova se teorija naziva teorija _____.

Sljedeća dva zadatka riješi na karti Europe.

2

18. Meridijani ucrtani na karti su granice vremenskih pojaseva. Upiši njihove geografske dužine u pravokutnike na označenim meridijanima.

2

19. Koliko je sati prema službenom vremenu u Lisabonu, a koliko u Stockholmu, kada je u Istanbulu 17.00 sati?

Lisabon _____ Stockholm _____

U sljedećih šest zadataka napiši odgovore na crte.

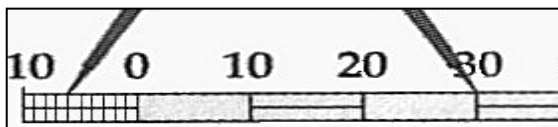
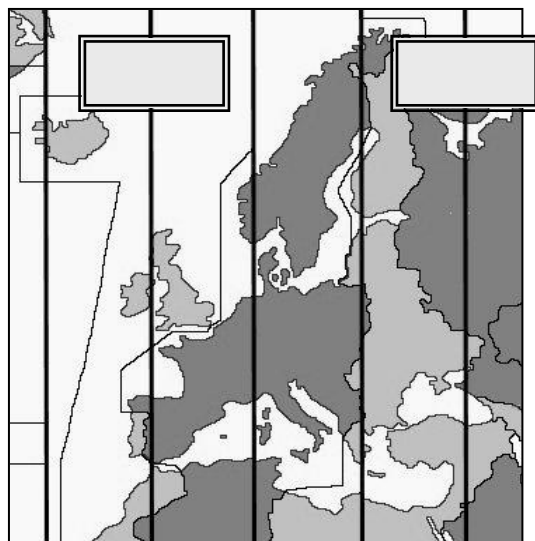
2

20. Koliko u prirodi iznosi udaljenost obuhvaćena krakovima šestara na linearnom mjerilu (brojčane vrijednosti na linearnom mjerilu predstavljaju kilometre)?

Udaljenost u prirodi iznosi _____ metara.

Izračunaj u kojem je mjerilu izrađena ta karta ako je izmjerena udaljenost na njoj dugačka 6 centimetara?

Karta je izrađena u mjerilu _____.

PROSTOR ZA RAČUNANJE

2

21. Pored elemenata vjernosti koji su najbolje sačuvani na pojedinim kartama napiši nazive projekcija koje razlikujemo prema kriteriju vjernosti.

A. Sačuvana vjernost površina. _____ projekcije

B. Niti jedan element nije potpuno sačuvan. _____ projekcije

C. Sačuvana vjernost kutova. _____ projekcije

D. Proporcionalno su smanjene udaljenosti između točaka, pa je sačuvana vjernost duljina na određenim pravcima. _____ projekcije

2

22. Pored geografskih elemenata napiši boju koja se za njihovo prikazivanje koristi na topografskim kartama koje izrađuje Državna geografska uprava.

A. izvor _____

C. šuma _____

B. spomenik _____

D. izohipse _____

2

23. Pored definicija vezanih uz visine napiši nazive opisanih pojmova.

A. Visinska razlika između dvije točke. _____

B. Dio kopna koji se nalazi ispod morske razine. _____

C. Visina neke točke u odnosu na morsku razinu. _____

D. Zakrivljena linija koja na karti povezuje mjesta iste visine. _____

2

24. Pored opisa svemirskih tijela upiši njihova imena.

A. Prvootkriveni i najveći asteroid. _____

B. Zemlji najbliža zvijezda. _____

C. Nebesko tijelo koje se smatralo planetom do 2006. godine. _____

D. Planeti između kojih se nalazi asteroidni pojas. _____ i _____

3

25. U svako polje u tablici upiši po jedan pojam vezan uz klasične sedimente. Pazi, jedan pojam će ostati neraspoređen.

ŠLJUNCI

GIPS

BREČE

PJEŠČENJAK

LES

MULJ

PIJESAK

veličina fragmenata	vezani sedimenti	nevezani sedimenti
krupnozrnati klastiti		
srednjezrnati klastiti		
sitnozrnati klastiti		

U sljedeća dva zadatka podcrtaj šest pogrešnih riječi, upiši ih u tablicu i pored njih napiši točne.

3

26. Sunce je nastalo prije približno sedam milijardi godina. U njegovom središtu nuklearnom fuzijom kisika nastaje helij. Sunce je zvijezda male mase pa je njegova boja žuta. Na kraju svog trajanja pretvoriti će se u crvenog diva, a zatim urušiti u crvenog patuljka. Oko Sunca po eliptičnim putanjama kruži devet planeta u smjeru obrnutom od kretanja kazaljke na satu. Planeti se dijele na unutrašnje među kojima najmanji promjer ima Merkur i vanjske među kojima najmanji promjer ima Uran.

POGREŠNA	TOČNA RIJEČ

3

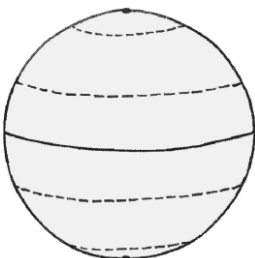
27. Potresi su kratkotrajna i iznenadna podrhtavanja tla koja započinju u epicentru. U unutrašnjosti Zemlje potres se širi longitudinalnim i transgresivnim valovima. Longitudinalni valovi su najsporiji i vibriraju u smjeru svojeg širenja. Jačina potresa na površini Zemlje, koja se naziva magnituda potresa, mjeri se MCS ljestvicom. Richterovom ljestvicom mjeri se količina energije koju je potres oslobodio, a pri tome se koristi naprava koja se naziva seizmogram. Najveće područje izrazite potresne aktivnosti na Zemlji nalazi se uz obale Atlantskog oceana.

POGREŠNA	TOČNA RIJEČ

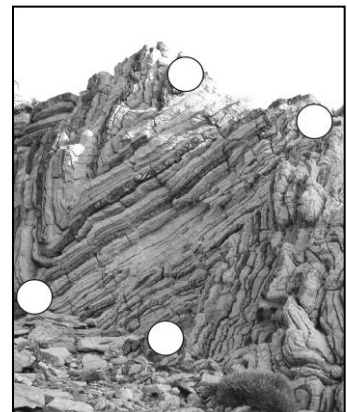
Sljedeća tri zadatka riješi koristeći se pripadajućim skicama.

3

28. Riješi sljedeće zadatke na skici toplinskih pojasa.

- A. Podebljaj paralelu na koju Sunčeve zrake padaju pod pravim kutom u vrijeme proljetnog ekvinocija. Na sjevernoj polutki tada počinje _____. (upiši godišnje doba).
- B. Kosim linijama obilježi toplinski pojas u kojem je Hrvatska. To je _____ pojas.
- C. Ucrtaj križić na najjužnijem mjestu na Zemlji koje ne sudjeluje u rotaciji. To se mjesto zove _____.

2

29. Na području sinklinale iscrtkanom linijom ucrtaj osnu plohu, a osnu plohu na području antiklinale punom linijom. Prema položaju osne plohe u odnosu na horizontalnu ravninu ovo je _____ bora.

2

30. Oboji (ispuni) kružić kojim je označeno dno sinklinale. Slojevi na dnu sinklinale su stratigrafski najmlađi – najstariji (prekriži netočnu riječ) dio sinklinale.